

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 47/2024, 8 LIPCA 2024 © PISM

KOMENTARZ

Zwycięstwo Partii Pracy w wyborach do Izby Gmin

Przemysław Biskup

W wyborach 4 lipca Partia Pracy pod przywództwem sir Keira Starmera zdobyła jedną z największych reprezentacji parlamentarnych, Reform UK pod kierownictwem Nigela Farage'a uzyskała rekordowy wynik dla ugrupowania dotąd pozaparlamentarnego, zaś Partia Konserwatywna pod przywództwem premiera Rishiego Sunaka poniosła największą porażkę w swojej historii. Laburzyści zdobyli jednak mniej głosów niż w poprzednich dwóch głosowaniach do Izby Gmin i stracili kilka mandatów na rzecz niezależnych kandydatów propalestyńskich. Nowy rząd obejmuje zatem władzę przy stosunkowo niskim poparciu społecznym, a torysi zmuszeni są do odbudowy swojej dominacji na prawicy.

Jakie były wyniki najważniejszych partii w wyborach?

[Wynik wyborów był generalnie zgodny z prognozami.](#)

Zwycięscy laburzyści zdobyli 9,73 mln głosów (33,8%) i 412 mandatów (+211 w porównaniu z 2019 r.), podczas gdy torysi odpowiednio 6,83 mln (23,7%) / 121 (-251), zaś pozostałe ugrupowania opozycji: Reform UK: 4,1 mln (14,26%) / 5 (+5), Partia Liberalno-Demokratyczna: 3,5 mln (12,20%) / 72 (+64), Zieloni: 1,94 mln (6,75%) / 4 (+3), Szkocka Partia Narodowa: 724 tys. (2,52%) / 9 (-39), Plaid Cymru: 194 tys. (0,68%) / 4 (+2), Sinn Féin: 210 tys. (0,73%) / 7 (bez zmian), Demokratyczni Unioniści: 172 tys. (0,6%) / 5 (-3), kandydaci niezależni: 564 tys. (2,0%) / 6 (+6). Frekwencja na poziomie 59,9% była stosunkowo niska (np. w porównaniu z 66,4–68,8% w wyborach w latach 2015, 2017 i 2019 oraz 72,2% w referendum w 2016 r.). Wynik laburzystów jest najbardziej nieproporcjonalny dla zwycięskiej partii w przeliczeniu głosów na mandaty w historii demokracji brytyjskiej i został osiągnięty przy mniejszej liczbie zdobytych głosów niż w wyborach do Izby Gmin w 2017 i 2019 r.

Co wynik wyborów oznacza dla stabilności brytyjskiej demokracji?

Rząd Starmera uzyskał ścisłą kontrolę procesów parlamentarnych, co sprzyja sprawnej realizacji programu partii i ograniczy wpływ jej radykalnych frakcji (np. postulujących zwiększenie wydatków socjalnych). Sukces wyborczy został jednak odniesiony dzięki ogólnikowości manifestu, która będzie źródłem konfliktów wewnętrznych dot. jego interpretacji. Istotna będzie też podatność ugrupowania na spór wewnętrzny na tle konfliktu palestyńsko-izraelskiego, z uwagi na zależność laburzystów od poparcia zarówno Żydów, jak i muzułmanów brytyjskich. W tym kontekście ważny jest wybór pięciu niezrzeszonych posłów o postulatach propalestyńskich/antyizraelskich w tradycyjnych okręgach laburzystowskich zamieszkałych przez liczną mniejszość muzułmańską (m.in. byłego lidera laburzystów Jeremy'ego Corbyna). Na ich rzecz stracił mandat członek „gabinetu cieni” Jonathan Ashworth (odpowiedzialny za Cabinet Office – brytyjski odpowiednik KPRM) w okręgu Leicester South.

KOMENTARZ PISM

Jaką rolę odegrała w kampanii partia Reform UK?

Ugrupowanie Nigela Farage'a osiągnęło najlepszy dla partii pozaparlamentarnej wynik od lat 80. XX w. Nie tylko wprowadziło do Izby Gmin najbardziej rozpoznawalnych działaczy, ale też zajęło drugie miejsce w 98 okręgach (w tym kilkudziesięciu laburzystowskich) oraz pomogło pozbawić mandatu torysów w 180 okręgach (poprzez rozbitcie ich elektoratu). Obecnie uzyskało możliwość propagowania na forum parlamentarnym swoich głównych postulatów z czasu kampanii, związanych z ograniczeniem imigracji do Wielkiej Brytanii, rewizją zielonej transformacji i deregulacją kosztem przepisów odziedziczonych po UE. Partia ta będzie systematycznie podważać wiarygodność torysów jako ugrupowania konserwatywnego oraz tworzyć alternatywę dla zachowawczych społecznie wyborców Partii Pracy, czego świadectwem jest sukces Lee Andersona (byłego górnika, aktywisty laburzystowskiego i [posła Partii Konserwatywnej z 2019 r.](#)) w byłym tradycyjnie laburzystowskim okręgu Ashfield.

Jaki jest skład nowego rządu?

Z uwagi na konieczność maksymalnego wykorzystania [doświadczenia administracyjnego zachowanego podczas 14 lat w opozycji](#) (2/3 obecnych posłów partii to debutanci) gabinet Starmera zasadniczo powiela skład „[gabinetu cieni](#)”. W nowym rządzie znaleźli się nieliczni ministrowie poprzedniej administracji laburzystowskiej (1997–2010), np. minister spraw wewnętrznych Yvette Cooper, wiceminister przedsiębiorczości i handlu Douglas Alexander czy wiceminister edukacji Jacqui Smith. Funkcję głównego doradcy premiera objęła b. urzędniczka Sue Gray, a ministra

ds. koordynacji prac rządu – b. doradca Tony'ego Blaira Pat McFadden. Podział resortów odzwierciedla też równowagę sił frakcji. Lewe skrzydło, związki zawodowe i mniejszości etniczne reprezentują m.in. Angela Rayner, wicepremier i minister ds. wyrównywania poziomu rozwoju kraju, oraz David Lammy, minister spraw zagranicznych. Z prawego skrzydła wywodzą się minister finansów Rachel Reeves czy minister obrony John Healey (poseł od 1997 r.).

Co wybory oznaczają dla Unii Europejskiej i Polski?

Podczas pierwszej wizyty zagranicznej w Niemczech, Polsce i Szwecji (6–8 lipca) minister Lammy zadeklarował w imieniu nowego rządu chęć zbliżenia do Unii Europejskiej, jednak bez podważania zasadniczych założeń [pobrexitowej Umowy o handlu i współpracy z 2020 r.](#) Powinno to przełożyć się na usprawnienie współpracy z UE w kwestiach spornych oraz sprzyjać jej rozszerzeniu na politykę zagraniczną i bezpieczeństwa. Natomiast dla młodych ludzi szansą mogą być programy wymiany akademickiej i dla profesjonalistów i naukowców, których zawarciem zainteresowani są laburzyści. Rząd Starmera będzie też kontynuował proukraiński kurs Wielkiej Brytanii. Laburzyści deklarują zwiększenie budżetu obronnego do 2,5% PKB i kontynuację udziału w obronie flanki wschodniej NATO. Podczas briefingu 7 lipca z ministrem Radosławem Sikorskim Lammy przypomniał też, że Polska i Wielka Brytania zawarły kilka strategicznych kontraktów zbrojeniowych (m.in. budowa fregat Miecznik i system obrony przeciwlotniczej Narew), które sprzyjają zacieśnianiu dotychczasowej współpracy technologicznej i przemysłowej.